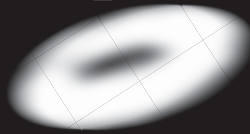

U
F

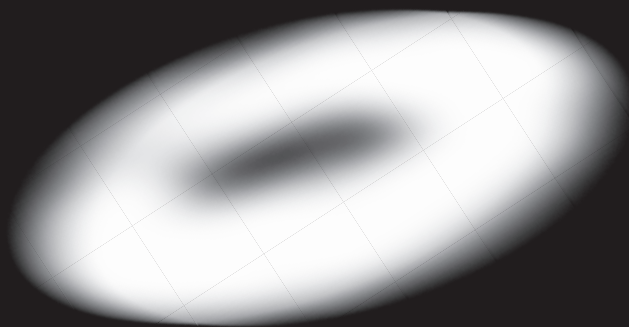
in België, en Nederland

S

Frederick
Delaere

U

F

in België , en Nederland

S

De waarheid
achter de
waarneming

LANNOO

www.lannoo.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

Omslag: Studio Lannoo

Vormgeving binnenwerk: Wim De Dobbeleer

Illustraties: © Belgisch Ufo-meldpunt (p. 43, 69, 87, 108, 155, 156, afbeelding 3, 5, 6, 7, 8, 9, 13, 15, 16, 18, 21, 22, 23, 32, 36, 37, 41, 42, 44, 47, 51, 52, 55), Philippe Decaluwé (p. 59, 60, 62, 63, 91, 93, 99, 103, 159, 163, 166, 167), COBEPS (afbeelding 1), Wim van Utrecht (afbeelding 2, 27, 34, 35, 38, 43, 45, 46, 48, 57, 58), Shutterstock (p. 129, 143, afbeelding 11), Truthdowser (p. 76, l.), Chris Ryding (p. 76, r.), Leopoldo Zambrano (afbeelding 4), Paolo Mazzei (p. 77, l.), Olaf Leillinger (p. 77, r.), Nathalie Guerra (afbeelding 10), Kurt Drubbel (afbeelding 12), www.solar-balloons.com (afbeelding 14), Spildooren Ballooning (afbeelding 17), Walter Van den Eynde (p. 47, afbeelding 19, 26, 31, 59), Roelie van der Dong (afbeelding 20), Robert Mikaelyan (afbeelding 24, 25), Matthias Beullens (afbeelding 28), Ben Ullings (afbeelding 29), Alex Mombaerts (afbeelding 30), Johnny Deconinck (afbeelding 33), Kristof Allemeersch (afbeelding 39), Claus-Dieter Zink (afbeelding 40), Greta Dierckx (afbeelding 49, 50), Bob Genesse (afbeelding 53), Jurgen Pieters (afbeelding 54), Ingrid & Edwin Curfs (afbeelding 56).

© Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2014 en Frederick Delaere

D/2014/45/215 – NUR 740 – ISBN 978 94 014 1535 4

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten op het fotomateriaal te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen nog rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

INLEIDING: UFO'S BESTAAN!

p.7

1 HET IMAGOPROBLEEM VAN DE UFO

p.12

2 DE LANGE WEG NAAR EEN NUCHTERE AANPAK

p.27

3 WAARNEMEN: LAAT JE NIET MISLEIDEN!

p.54

4 OP ONDERZOEK

p.66

5 DE BEKENDSTE UFO'S ONTMASKERD

p.108

6 THE X-FILES: ONVERKLAARDE MELDINGEN

p.152

TOT SLOT: DE ZOEKTOCHT GAAT VERDER

p.170

APPENDIX: DE OPVALLENDSTE UFOMELDINGEN

p.173

*Opgedragen aan mijn grootvader Roger Delaere,
die mij tijdens een bezoek aan de bibliotheek
liet kennismaken met de fascinerende wereld van ufo's.*

INLEIDING: UFO'S BESTAAN!

Ufo's bestaan! Jazeker!

En als je het mij – en vele anderen – vraagt, bestaat er ook buitenaards leven. Maar het ene staat volledig los van het andere. Een ufo is immers niet meer dan een *unidentified flying object*: een niet-geïdentificeerd vliegend voorwerp. En zo bestaan er heel wat, zo blijkt uit het grote aantal ufomeldingen dat jaarlijks binnenkomt bij het Belgisch Ufo-meldpunt, waarvan ik een van de oprichters en bezielers ben. Maar dat betekent helemaal niet dat we op onze planeet steeds vaker bezoek krijgen van buitenaards leven. Integendeel: ik moet het eerste tastbare bewijs hiervan nog aantreffen.

U merkt het – en het zal u misschien verbazen: ufo's hebben wat mij betreft helemaal niets te maken met buitenaardse wezens. Ik ben geen *believer*, zoals dat heet. Ja, ik ben ervan overtuigd dat ergens in ons onmetelijke heelal, waarvan we nog maar een fractie hebben verkend, nog leven moet bestaan. In welke vorm dan ook. Het zou van verregaande arrogantie getuigen om te beweren dat wij mensen 'de enigen' zijn. Maar dat neemt niet weg dat ik elk op het eerste gezicht onverklaarbaar fenomeen met een kritische blik bekijk.

Niet om te lachen

Die kritische blik is met de jaren gegroeid. Ik was een jaar of elf toen ik via de Suske en Wiske-albums *De gezanten van Mars* en *De wolkeneters* voor het eerst kennismakte met vliegende schotels. Ik was meteen gefascineerd door de mogelijkheid dat er buiten de aarde nog ergens wezens zoals wij konden bestaan. Toen de Amerikaanse televisieserie *The X-Files* op de buis verscheen, was mijn passie voor ufo's helemaal aangewakkerd. In die periode, de jaren na de befaamde Belgische ufogolf, die verderop in dit boek aan bod komt, waren ook regelmatig reportages over ufo's op de televisie te zien.

Als jonge knaap ben je nog onbevangen en sta je open voor het fantastische. Dat was bij mij niet anders. Ik keek vaak omhoog, met een mengeling van hoop en vrees. Ik kan nog zo het gevoel oproepen dat me overviel toen ik in mijn vroege tienerjaren een soort ufo-ervaring had. Ik zag 's avonds in de lucht drie lichtjes in de vorm van een driehoek. Enkele seconden lang liepen de rillingen over mijn rug. 'Ze komen me halen!', dacht ik. Tot ik zag dat enkele lichtjes begonnen te knipperen en besepte dat ik met een doodgewoon vliegtuig te maken had. Sindsdien weet ik: als je iets wilt zien, zúl je ook iets zien!

Op mijn veertiende vond ik in de bibliotheek het boek *De UFO-saga* van Julien Weverbergh, schrijver, uitgever en een van de bekendste 'ufologen' van de Lage Landen. In zekere zin was dat werk een voorloper van het boek dat u momenteel in handen hebt. Hij besprak in zijn boek het fenomeen van ufo's in de Lage Landen en had het ook over de ufogolf in Wallonië rond 1990. Ik heb *De UFO-saga* verslonden. Ik beschouw het nog steeds als een standaardwerk, waarin op een serieuze manier over ufo's wordt geschreven. Want dat is vaak anders, zo merkte ik toen ik mijn tanden zette in zowat alle literatuur ter zake. Hoe meer ik erover las, hoe kritischer ik bezag wat de ufospecialisten in hun boeken vertelden. Ik had twijfels bij hun objectiviteit en constateerde dat hun beweringen en bevindingen vaak gebaseerd waren op een wel heel dunne wetenschappelijke basis. De meeste auteurs bleken believers te zijn, terwijl ik gaandeweg een twijfelaar en daarna steeds meer een overtuigde non-believer werd.

Toen ik de stoute schoenen aantrok en contact met een aantal van hen opnam, slaagden de auteurs erin me wat milder te stemmen. 'Er mag niet gelachen worden om ufomelders', klonk het. 'En we mogen buitenaards leven niet zomaar afschrijven, net zo min als we er rotsvast in moeten geloven.'

Het zijn twee wijze lessen, die ik altijd heb onthouden. Ik dacht terug aan het kippenveld dat ik voelde toen ik zelf ooit een ufo dacht te zien. Dat gevoel ervaren heel wat mensen als ze iets ongelooflijks waarnemen. Bij sommigen komt daar niet alleen verwondering, maar ook angst bij kijken. En soms zelfs schaamte, want wie een ufo denkt te hebben gezien, wordt al snel voor gek verklaard. Die negatieve

gevoelens zijn nergens voor nodig. De angst wordt aangewakkerd door de fictieve verhalen waarmee we via boeken, tv-series en films overstelpt worden, de schaamte door het naïeve imago dat rond ufo's hangt en dat grotendeels veroorzaakt is door de loze beweringen van zelfverklaarde ufowetenschappers.

Daarom heb ik in 2007, samen met enkele kompanen, het Belgisch Ufo-meldpunt opgericht. Wij vonden dat ten minste één instantie in dit land objectief en met kennis van zaken ufomeldingen moest beoordelen. Onzin of niet? Wetenschap of waanzin? Het Ufo-meldpunt heeft die kennis van zaken. Wij onderzoeken op een wetenschappelijke, kritische manier elk fenomeen dat we op het eerste gezicht niet kunnen verklaren, zodat we de mensen antwoord kunnen geven op de vraag wat ze hebben waargenomen en in bepaalde gevallen van hun negatieve gevoelens kunnen bevrijden.

We bekijken geval voor geval, zonder vooringenomenheid. Maar ons uitgangspunt is wel dat de meeste meldingen verklaarbaar zijn, en dat bezorgt ons veel vijanden in het wereldje der ufogepassioneerden. Ik ben zelfs een keer telefonisch met de dood bedreigd! Dat was even schrikken, maar al te serieus heb ik die dreiging niet genomen...

Toch moest ik vaststellen dat ik vermeld word in het *Debunkers-handboek*, samengesteld door een Nederlandse believer. Debunkers zijn mensen die een bepaalde overtuiging doorprikken, ontmaskeren en soms zelfs afkraken en belachelijk maken. Ik beschouw mezelf niet als een debunker. En ik wil het ook niet zijn. Ik heb niet de pretentie alwetend te zijn. Daarom houd ik ook de mogelijkheid open dat iets onverklaarbaar is en blijft. Maar zolang ze niet landen op de Grote Markt in Brussel, ben ik ervan overtuigd dat vliegende schotels niet echt bestaan. Ik moet eerst harde bewijzen zien.

En dat is wat me zo stoort aan de believers. Zij doen weinig of niets en schrijven zelden een wetenschappelijk onderzoeksrapport, zoals het Ufo-meldpunt dat doet voor de interessantste meldingen. Het ergert me mateloos dat er tot op de dag van vandaag boeken gepubliceerd worden waarin zogenaamd onverklaarbare casussen aan bod komen waarvan ik weet dat ze al lang zijn opgelost.

Met nuchtere bril

Fenomenen begrijpen en verklaren, dát is de enige echte drijfveer van wetenschappers. Dat wetenschappelijke ethos is ook de motor van mijn persoonlijke zoektocht. Omdat ik a priori geen believer ben, bekijk ik elk verschijnsel door een nuchtere bril en wil ik een antwoord vinden op elke vraag. Als de plausibelste verklaringen niet van toepassing blijken te zijn, dan raak ik opgewonden. Niet omdat ergens in mij de hoop groeit dat ik iets wereldschokkends ga ontdekken, want daar gaat het mij niet om. Nee, het is eerder een soort frustratie. Als ik geen aannemelijke verklaring kan vinden, wil ik mij er des te harder in vastbijten, want een onopgelost fenomeen kan ik gewoonweg niet zomaar laten voor wat het is. In zekere zin zijn wij, ikzelf en de medewerkers van het Ufo-meldpunt, detectives die alle sporen nagaan en blijven zoeken naar de waarheid. En daar gaat enorm veel tijd in zitten: mails beantwoorden, meldingen onderzoeken, mensen interviewen, reconstructies uitvoeren, onderzoeksrapporten en jaarverslagen schrijven...

Als ik mensen vertel over mijn passie en over het feit dat ik vrijwillig het grootste deel van mijn vrije tijd besteed aan het identificeren van onbekende luchtverschijnselen, stuit ik vaak op onbegrip. ‘Zou de maatschappij eronder lijden als het meldpunt niet zou bestaan?’

Dat is een terechte vraag, die ik me zelf ook geregeld stel. Ik ben me er wel degelijk van bewust dat de overgrote meerderheid van de bevolking niet wakker ligt van wat zich in het luchtruim afspeelt. Maar feit is wel dat het Belgisch Ufo-meldpunt elk jaar honderden meldingen binnenkrijgt van mensen die iets ongelooflijks hebben gezien en hopen dat wij hen een verklaring kunnen bieden. Die mensen helpen we hoe dan ook. Bovendien geeft het onszelf enorm veel voldoening om op het eerste gezicht onverklaarbare fenomenen toch te kunnen duiden.

Het alien-scenario

Hoe meer ik ontdek en verklaar, hoe kritischer ik word. En ook dat kritisch denken is een soort drijfveer, dat volgens mij zelfs een maatschappelijke waarde vormt. Er is namelijk veel meer interesse in ufo's dan de meeste (vooral nuchtere) mensen denken. Als er op tv iets over het

onderwerp wordt uitgezonden, zijn de kijkcijfers enorm. Ook het aantal bezoekers van onze website gaat dan meteen de hoogte in. 'Ufo' is trouwens wereldwijd een van de vaakst gegoogelde termen.

Helaas voeren de media als het over ufo's gaat, meestal mensen op die geloven in buitenaards leven. Het woord 'ufo' heeft een negatieve bijklank waar ik vanaf wil. Ik wil aantonen dat er ook met wetenschappelijke ernst over ufo's kan worden gedacht en gepraat. Vandaar dit boek. Het moet – net zoals het Belgisch Ufo-meldpunt – een tegengewicht bieden tegen alle eerder verschenen en vertoonde onzin over ufo's en wil het publiek vertrouwd maken met wat er zich letterlijk boven onze hoofden afspeelt. Zodat we met zijn allen nuchterder tegen 'onverklaarbare' fenomenen aankijken.

Tegelijk gebiedt de eerlijkheid mij te zeggen dat er wellicht altijd een aantal waarnemingen onverklaard zal blijven. Toch ben ik er persoonlijk vrij gerust op dat voor elk van die gevallen een rationele verklaring bestaat.

Natuurlijk zou het fantastisch zijn als we op iets buitenaards zouden stuiten. Dan zou de wereld nooit meer dezelfde zijn. Wie weet bestaan er ergens wel wezens die zo slim zijn dat ze technologie kunnen ontwikkelen die hen ooit naar hier kan brengen. De naïeve, gefascineerde tiener in mij zal die mogelijkheid altijd openlaten. Maar voorlopig ga ik niet uit van zo'n scenario en ben ik ervan overtuigd dat er nog nooit *aliens* of ruimteschepen op aarde zijn geweest. Zelf heb ik er tijdens mijn jaren van gepassioneerd onderzoek in elk geval nog nooit een gezien. Maar dat kan natuurlijk toeval zijn...

1

HET IMAGOPROBLEEM VAN DE UFO

Vraag aan de man in de straat wat hij vindt van ufo's, en de kans dat je een antwoord krijgt als 'Ik geloof erin' of 'Ik geloof er niet in', is behoorlijk groot. Toch heeft de term 'ufo' niets met geloven te maken. Tenminste, als we ons houden aan de oorspronkelijke betekenis van de afkorting: *unidentified flying object* of niet-geïdentificeerd vliegend voorwerp. Helaas is de term in de loop der jaren meer en meer synoniem geworden voor buitenaards leven...

Ufo's, ifo's en UAP's: een kwestie van terminologie

De term ufo – toen nog met hoofdletters geschreven: UFO – werd begin jaren vijftig van de vorige eeuw gelanceerd door de Amerikaanse luchtmacht. Het was een algemene term voor elk verschijnsel of voorwerp in de lucht dat na onderzoek niet geïdentificeerd kon worden. De bedoeling was dat de nieuwe term de populaire benaming 'vliegende schotel', die in die jaren te pas en te onpas werd gebruikt voor elk onverklaarbaar vliegend object, zou uitbannen. Die term 'vliegende schotel' (*flying saucer*) hebben we trouwens te danken aan de Amerikaanse zakenman en piloot Kenneth Arnold, die in 1947 verantwoordelijk was voor de eerste wereldwijd bekende ufowaarneming.

Ruim zestig jaar later kunnen we alleen maar vaststellen dat de connotatie die vliegende schotels vanaf de beginjaren hadden, gewoon is overgegaan op de neutralere term 'ufo'. Tot op vandaag wordt het woord 'ufo' wereldwijd geassocieerd met *aliens* die met hun ruimteschepen al dan niet een bezoek aan onze planeet zullen brengen (of al gebracht hebben).

Het feit dat ufo's door het grote publiek vereenzelvigd worden met buitenaardse voertuigen, maakt het bijzonder moeilijk om op een eenduidige manier over ufo's te communiceren of te discussiëren. Daarom kiezen sommige onderzoekers ervoor om voor onbekende vliegende objecten de term UAP te gebruiken: *unidentified aerial phenomenon* of niet-geïdentificeerd luchtverschijnsel. Deze afkorting mist niet alleen de vervelende buitenaardse interpretatie, maar dekt ook beter de lading: de waargenomen verschijnselen betreffen immers niet altijd *vliegende* objecten, noch zijn het per se *objecten*. Denk bijvoorbeeld aan stilstaande lichtverschijnselen, zoals we er in hoofdstuk 5 een aantal zullen bespreken.

Het ziet er echter niet naar uit dat de term UAP snel ingeburgerd zal raken.¹ Hoewel het Belgisch Ufo-meldpunt ook verschijnselen onderzoekt die niet vliegen en geen objecten zijn, hebben ook wij ervoor gekozen om de term 'ufo' te behouden. Zo vinden mensen gemakkelijker hun weg naar onze website.

Ook in dit boek wordt de term 'ufo' gemakshalve gehandhaafd, uiteraard – en dat kan ik niet genoeg benadrukken – in de objectieve, neutrale betekenis van het woord. Een ufo is in wezen niets meer dan datgene wat aanleiding geeft tot een ufomelding. De aanduiding 'ufo' slaat dus niet op de aard van het waargenomen verschijnsel, maar op wat men over het waargenomen verschijnsel weet en hoe men het interpreteert. Een verschijnsel dat aanvankelijk als een ufo wordt aangeduid, kan op basis van nieuwe informatie of inzichten zijn ufostatus verliezen en een 'ifo' worden (*identified flying object*). Dat gebeurt in het overgrote deel van de gevallen. Ook het Belgisch Ufo-meldpunt (zie hoofdstuk 2) slaagt erin om de meeste meldingen te verklaren als waarnemingen van bekende verschijnselen, zoals hemellichamen, meteoren, satellieten, vliegtuigen, ballonnen, lichtshows van discotheken enzovoort. Toch blijft er een restcategorie van meldingen die we (nog) niet kunnen verklaren. Dat betekent niet dat die ufo's toe te schrijven zijn aan buitenaards leven, al is dat natuurlijk de interpretatie die believers er maar al te graag aan geven.

¹ Wetenschapsjournalist Lode Willems van het tijdschrift *Knack* probeerde de Nederlandse benaming ODIL (onbekend ding in de lucht) te lanceren, maar die term werd nooit gemeengoed.

Van Roswell tot E.T.

Ik wil de lezer zoals gezegd duidelijk maken dat er niets buitenaards is aan het gegeven 'ufo' en dat we ufo-onderzoek met een gezonde, kritisch-wetenschappelijke blik moeten uitvoeren. Maar vaak is het vechten tegen de bierkaai. Ik kan het de mensen ook amper kwalijk nemen, want de buitenaardse associaties die het woord 'ufo' oproept, zitten diep ingebakken in onze cultuur. Ieder van ons maakt immers al van kindsbeen af onbewust kennis met het ufofenomeen. Vaak gebeurt dat op een speelse en onschuldige manier. Zo krijgen kinderen reeds op jonge leeftijd het beeld ingeprent van vliegende schotels, bestuurd door de meest uiteenlopende buitenaardse schepsels. Dat gebeurt in (teken)films, tv-series, boeken en stripverhalen. In de inleiding vertelde ik al dat enkele Suske en Wiske-albums ter zake mij meteen wisten te boeien. Waar Willy Vandersteen zijn inspiratie vandaan haalde, is duidelijk: sinds het einde van de jaren veertig van de vorige eeuw verspreidden spectaculaire berichten over ufowaarnemingen zich als een lopend vuurtje over de hele wereld.

Zo was er George Adamski (1892-1965). Deze Amerikaan van Poolse origine was een zogenaamde *contactee*: hij beweerde in de jaren vijftig contact te hebben gehad met een buitenaards wezen van Venus. In de loop der jaren bouwde hij een ware sekte uit met duizenden volgelingen. Hij werd in 1959 zelfs uitgenodigd door de Nederlandse koningin Juliana om zijn bezoek aan Venus en de Venusianen toe te lichten. Dat had niet bepaald een gunstig effect op de geloofwaardigheid van het Nederlandse koningshuis. Adamski beweerde onder meer dat er een uitvalsbasis op de achterkant van de maan te zien was. Tijdens de maanlanding van 1969 werd dat verhaal echter ontkracht en de sekte van de toen reeds overleden Adamski verloor heel wat van zijn aanhangers.

Nog bekender is het Roswell-incident. Op 7 juli 1947 stortte er 'iets' neer op het veld van een landbouwer in een Amerikaans dorpje in New Mexico. Toen het Amerikaanse leger een dag later verklaarde dat het om een buitenaards voertuig ging, sloeg de ufogekte pas echt toe. Roswell is van een onogelijk dorpje uitgegroeid tot hét ultieme bedevaartsoord voor believers en complotdenkers (daarover later meer). Pas in de jaren negentig kwam de waarheid (gedeeltelijk?) aan het licht, toen het Amerikaanse leger eindelijk toegaf dat de brokstukken die in Roswell werden gevonden te maken

hadden met een geheim militair experiment (Project Mogul). Een voor die tijd hoogtechnologische ballon moest geluidsgolven van atoombomproeven van de Sovjet-Unie opvangen, maar er ging iets mis en het voertuig stortte neer. Omdat het project *top secret* moest blijven, vond het leger er niets beters op dan de brokstukken een dag later toe te schrijven aan een buitenaards ruimteschip, omdat dat soort films in die periode in trek waren. Van een foute inschatting gesproken. Toen het nieuws voor een mediastorm zorgde, verklaarde het leger dat het eigenlijk om een weerballon ging, maar de bal was al aan het rollen gegaan en de believers hadden hun mening al voor de enige echte waarheid aangenomen. Zelfs na de verklaringen uit de jaren negentig blijft Roswell de harten van believers beroeren.

De invloed van dit soort verhalen blijft tot op de dag van vandaag doorwerken. Vele jaren nadat Suske en Wiske buitenaards bezoek kregen, zag ik als kind de televisieserie *Mik, Mak en Mon* op de toenmalige BRT, over twee buitenaardse jongens (Mik en Mak) die met hun ruimteschip een noodlanding moeten maken op aarde, en met behulp van melkman Mon weer naar hun planeet willen terugkeren. Ook nu nog spreken sciencefictionverhalen met een buitenaardse inslag blijkbaar tot de verbeelding, want op Ketnet en Zapp is de Vlaams-Nederlandse jeugdserie *Galaxy Park* te zien. Enkele jongeren werken in een aan aliens gewijd bungalowpark, maar dreigen ontvoerd te worden door een echte alien in menselijke gedaante.

De speelgoedsector kon natuurlijk niet achterblijven. LEGO en in mindere mate Playmobil, om maar twee fabrikanten te noemen, brachten meerdere bouwdozen met ruimteschepen en buitenaardse wezens op de markt. Kinderen konden hun fantasie de vrije loop laten en hun eigen sciencefictionverhalen verzinnen.

De iets oudere jongeren worden dan weer geprikkeld met meer technologische snufjes. Tegenwoordig is een uitgebreid gamma op afstand bestuurbaar vliegend speelgoed in de winkelrekken te vinden. Eén simpele druk op je smartphone volstaat om vliegende toestellen de meest acrobatische stunts te laten uithalen. Vooral de zogenaamde multirotors (zie hoofdstuk 5) zijn de laatste jaren zeer populair geworden bij een jong publiek. Voorzien van enkele felle ledlampjes kunnen ze van een afstand nogal spectaculair ogen. Niet verwonderlijk dus dat ze voor verschillende ufomeldingen hebben gezorgd.

En dan is er natuurlijk nog de game-industrie. Ufo's en aliens zijn voor de hand liggend materiaal voor de bedenkers van games. Talloze spelletjes zijn gewijd aan buitenaardse invasies, waarin je als speler de aarde moet beschermen tegen de aanvallen van aliens.

Wie aliens zegt, denkt in de eerste plaats aan de zogenaamde *Greys* (*grey aliens*). U kent ze wel: kleine grijze wezens van ongeveer anderhalve meter, met een opvallend groot hoofd en grote zwarte ogen. Van alle buitenaardse wezens die door de jaren heen (zogezegd) zijn gesignaleerd, beantwoorden de meesten aan deze beschrijving. Zeker als er sprake is van ontvoeringen. Dat is geen toeval, want de Greys hebben veelvuldig gefigureerd in films en tv-series.

Wat hun ruimteschepen betreft, is er veel meer variatie merkbaar. Een van de interessantste ontwikkelingen in de geschiedenis van de (beschreven) ufowaarnemingen, is dat de ufo's zich door de jaren heen mee lijken te ontwikkelen met de vooruitgang van de mens. In de jaren vijftig en zestig werden de ufo's nog samengehouden met klinknagels en gebruikten de aliens nog ladders om hun ruimteschepen te verlaten. Tegenwoordig zijn ufo's vooral driehoekige platformen die kunnen dematerialiseren en beschikken over een stealthfunctie, waardoor radars ze niet kunnen opmerken. Tenzij de buitenaardse wezens precies dezelfde technologische ontwikkeling hebben doorgemaakt als de mensheid – wat wel erg toevallig zou zijn – kunnen we uit deze steeds 'moderner' waarnemingen besluiten dat gespotte ruimtevoertuigen wellicht verzonnen zijn, of in ieder geval zijn gekleurd door het eigentijdse referentiekader...

Ook voor volwassenen zijn er vele fantastische verhalen over ufo's en aliens. De voorbije decennia zijn op het witte doek (en op tv) tientallen films te zien geweest over ruimtevoertuigen die onze aarde bezoeken. Soms hebben de aliens de allerbeste bedoelingen met de 'aardelingen', terwijl in andere gevallen onze planeet ten prooi valt aan meedogenloze entiteiten die haar naar de verdoemenis willen helpen. Een van de eerste succesvolle ufofilms was *The Day the Earth Stood Still* uit 1951, die in 2008 zelfs een remake kreeg met Keanu Reeves en Jennifer Connelly in de hoofdrollen. Daarna volgden onder meer *War of the Worlds* (1953) en

Earth Versus the Flying Saucers (1956). Vooral *War of The Worlds* heeft een enorme invloed gehad op het beeld dat veel mensen ook vandaag nog hebben van ufo's. Het gelijknamige boek uit 1898, geschreven door H.G. Wells, vertelt hoe het hoofdpersoneage uitgenodigd wordt op een observatorium. Daar ziet hij samen met de astronoom een explosie op het oppervlak van de planeet Mars. Korte tijd later stort er een meteoriet neer in de omgeving van Londen. De meteoriet blijkt een buitenaards ruimtevoertuig met aan boord moordlustige 'Martianen'. De beroemde regisseur Steven Spielberg draaide in 2005 een remake van de legendarische *War of the Worlds*, met Tom Cruise in de hoofdrol. Het was overigens niet bepaald Spielbergs eerste ufofilm. Hij boekte al eerdere wereldwijde kassuccessen met *Close Encounters of the Third Kind* (1977) en natuurlijk *E.T.* (1981).

Tussendoor bereikte de ufogekte een hoogtepunt in de jaren negentig, met dank aan de apocalyptische blockbuster *Independence Day* (1996) en de immens populaire tv-serie *The X-Files*. Aflevering na aflevering gingen FBI-agenten Fox Mulder en Dana Scully op zoek naar de waarheid achter tal van paranormale gebeurtenissen en ufomeldingen.

Het gevolg was dat halfweg de jaren negentig ufoclubjes als paddenstoelen uit de grond schoten, zowel in binnen- als buitenland. Het grootste deel ervan was een kort leven beschoren, maar ikzelf ben sinds die periode voorgoed besmet met het ufovirus...

De digitale valkuil

Dé informatiebron van de laatste twintig jaar is natuurlijk het internet, ook als het gaat om het thema 'ufo's'. De vraag is echter: hoe betrouwbaar is die bron? In de loop der jaren zijn duizenden websites en fora opgericht over het onderwerp, maar zoals ook voor tal van andere onderwerpen geldt, is het bijzonder moeilijk geworden om de degelijke en kwalitatieve sites nog van de meest absurde te onderscheiden.

Een vuistregel: als je verwelkomd wordt door een alien, kun je er van op aan dat het niet om de meest neutrale site gaat. Maar er zijn ook uitzonderingen op deze regel. Er zijn namelijk ook sites die in eerste instantie een professionele, wetenschappelijke indruk maken, maar waar in feite weinig of geen serieus onderzoek aan bod komt. Dit soort websites zijn meestal een lege doos, die zich beperken tot het klakkeloos overnemen

van meldingen en artikelen van anderen. De personen achter de website laten het voorkomen dat zij zelf de auteurs zijn van de teksten en dat ze daadwerkelijk aan onderzoek doen. Een Vlaamse website misbruikt bijvoorbeeld zelfs de naam 'Belgisch Ufo-meldpunt' om zichzelf te profileren als het enige, officiële meldpunt.

Als argeloze surfer is het dus zeer moeilijk om je weg te vinden tussen de vele duizenden sites die bol staan van de meest bizarre theorieën. Heel wat spectaculaire waarnemingen, soms vergezeld van beeldmateriaal, duiken op, maar blijken achteraf niet controleerbaar. Als je de webmaster vraagt om meer informatie, krijg je geen reactie of blijkt dat men die niet kan verschaffen (lees: dat die informatie niet bestaat). Zelfs ervaren ufo-onderzoekers laten zich soms nog beetnemen en herkauwen waarde-loze informatie of gemanipuleerde onderzoeksrapporten. Tijdens de Belgische ufogolf van 1989 tot 1991 bijvoorbeeld lieten enkele vooraanstaande wetenschappers zich in de luren leggen door een getrukeerde foto, waardoor ze ernstig gezichtsverlies leden (zie hoofdstuk 2).

Vervalsingen zijn wellicht de grootste plaag die de digitalisering met zich mee heeft gebracht. Op YouTube zijn duizenden filmfragmenten van ufo's te vinden. Hoeveel daarvan authentiek zijn, daar kunnen we alleen maar naar gissen. Dankzij de alsmaar verfijndere foto- en videobewerkingsprogramma's kost het weinig moeite om ronduit spectaculaire beelden van goede kwaliteit op het scherm te toveren. De onderzoekers die de beelden op een nuchtere en kritische manier willen analyseren, hebben het niet makkelijk. Grappenmakers ontmaskeren is geen sinecure. Kortom: het internet is één grote valkuil voor wie zich in het ufofenomeen wil verdiepen.

Tegelijk biedt internet ook mogelijkheden voor de gedegen ufo-onderzoekers. Zo is het veel eenvoudiger geworden om de juiste informatie met het publiek te delen en om meldingen te verzamelen. Ik denk niet bepaald met heimwee terug aan de beginperiode van mijn ufo-onderzoek, toen ik voor alle correspondentie nog aangewezen was op telefoon of brief. Ook het vinden van meteorologische of astronomische gegevens om bepaalde waarnemingen te kunnen verklaren, was toen een bijzonder tijdrovende (en soms dure) bezigheid. Dankzij het web hebben we in enkele klikken toegang tot recente en oude weergegevens, satellietpassages, vliegverkeer enzovoort...

Gemiste kans

Ook de kranten en nieuwsuitzendingen op radio en tv hebben hun steentje bijgedragen tot de mening van de man in de straat. Het ufo-fenomeen is een complexe materie, waar veel meer bij komt kijken dan de clichés die erover opduiken in de media en die door diezelfde media in stand worden gehouden. Ik ben al behoorlijk vaak geïnterviewd door journalisten, en telkens keren dezelfde, nogal simplistische vragen terug: ‘Bestaan ufo’s? Geloof je erin?’ Op zich kun je die vragen wel op een zinnige manier beantwoorden, maar daar is in een kort interview meestal geen ruimte voor. En dus krijg ik maar zelden de kans om uit te leggen dat ufo’s niet synoniem zijn voor ‘buitenaardse ruimteschepen’ en dat er tal van interessante luchtverschijnselen zijn die wetenschappelijk goed te verklaren zijn. Het resultaat is dat de meeste interviews of reportages de platgetreden paden blijven bewandelen. Door een gebrek aan achtergrondkennis en inzicht slagen journalisten er keer op keer niet in om neutraal over het fenomeen te berichten.

Enige nuance is echter op zijn plaats. Er is de laatste jaren een positieve trend merkbaar, met steeds meer aandacht voor de nuchtere verklaringen van bepaalde ufowaarnemingen. Toch blijf ik het verstrekken van correcte informatie nodig vinden, om de journalisten de komende jaren in die goede richting te blijven duwen.

Believer en scepticus als elkaars spiegelbeeld

Het feit dat ufo’s sinds jaar en dag worden geassocieerd met buitenaards leven, heeft ervoor gezorgd dat het fenomeen door de publieke opinie maar al te vaak wordt herleid tot een kwestie van geloven of niet. En het jammere is dat het wereldje van de zogenaamde ufologen die zwart-wit-houding voedt. Ook in dat milieu roepen sceptici en believers om het hardst, waardoor het steeds moeilijker wordt om een nuchtere visie op ufo’s te vinden. Voor alle duidelijkheid: met ‘believers’ bedoel ik – ook verder in dit boek – mensen die geloven dat (bepaalde) ufo’s toe te schrijven zijn aan buitenaards leven. ‘Sceptici’ zijn ervan overtuigd dat alle ufo’s wetenschappelijk te verklaren zijn.

Het valt me telkens weer op op welke flinterdunne basis mensen beslissen om zich bij een van beide ‘partijen’ aan te sluiten. Ik hoor heel vaak de volgende redenering – voor zover je van een redenering kunt spreken: ‘Ik ben een overtuigde believer en niemand kan me op andere gedachten brengen, want de bewijzen zijn er.’

‘Dat is je goed recht,’ denk ik dan, ‘maar hoe ben je tot die overtuiging gekomen? Wat zijn die bewijzen dan? En waarom sta je niet open voor een andere kijk op het fenomeen?’ Veel believers hebben vaak enkel de sites bezocht die graag buitenaardse verklaringen zoeken en hun kennis gaat niet verder dan de spectaculairste verhalen die het wereldnieuws haalden. Deze mensen staan er echter niet bij stil dat de media, zoals ik zonet heb beweerd, maar al te graag de spectaculairste en meest mysterieuze gevallen belichten... Je zou dus kunnen denken dat believers vaak doof en blind blijven voor wetenschappelijke (en minder spectaculaire) verklaringen, en op die manier ‘bewijsmateriaal’ negeren of minimaliseren.

Zelf heb ik van believers al meermaals het verwijt gekregen dat ik me alleen bezighoud met dubieuze meldingen die makkelijk te verklaren zijn en dat ik via de media de indruk wek dat ufo’s eigenlijk niet veel voorstellen. Over de moeilijke gevallen zou ik zwijgen. Die kritiek is volkomen onterecht, maar is een typische reactie van een believer die zelf over geen enkel bewijsmateriaal beschikt en dan maar wild om zich heen schopt.

Believers geloven in de meest uiteenlopende theorieën. De populairste is zonder twijfel de theorie die ufo’s toeschrijft aan buitenaardse wezens die onze aarde komen bezoeken. Sommigen zoeken het in tijdreizigers of geloven dat ‘gewone’ mensen met toestellen door verschillende dimensies heen reizen. Anderen zijn ervan overtuigd dat *orbs*, bolvormige lichtreflecties op foto’s (zie hoofdstuk 5), tekens zijn van buitenaardse wezens. Er bestaat zelfs een hele subcultuur die gelooft dat er een soort parallelle wereld is in de kern van – dus binnen in – onze planeet. De wezens die daar leven zouden beschikken over speciale voertuigen waarmee ze naar de oppervlakte komen, soms via schachten in de zee. In dat geval spreken ze van *uso’s*, *unidentified sea objects*. En wat te denken van deze theorie: bekende persoonlijkheden als George Bush of koningin Elizabeth zouden zogenaamde *shapeshifters* zijn. Omdat tijdens een of andere

beeldopname hun gezicht eventjes vervormd werd, denken bepaalde fantasten dat het buitenaardse wezens zijn die een mensengedaante kunnen aannemen. In Brazilië en andere Latijns-Amerikaanse landen houdt ook de mythe van de *chupacabra's* of 'geitenzuigers' al jaren stand. Dat zijn – volgens de believers – buitenaardse wezens met vampiertanden, die geiten komen leegzuigen.

Mijn boekenkast puilt uit van de publicaties met daarin totaal irrationele overtuigingen. Het probleem is dat de meeste believers zelf geen veldonderzoek doen en zich baseren op 'onderzoeksresultaten' van andere bekende believers. Zo houd je het 'geloof' natuurlijk vanzelf in stand.

Hoewel ik misschien wat scherp uithaal naar de believers, heb ik wel respect voor hun mening. Iedereen heeft het recht te geloven wat hij of zij wil. Wat me echter stoort, is het gebrek aan bereidheid om ook informatie onder ogen te zien die een theorie volledig onderuithaalt. Ergens in geloven is één ding, halsstarrig weigeren om naar een andere mening te luisteren, is een ander.

Met de sceptische groep is het trouwens niet veel beter gesteld. Velen onder hen doen het ufofenomeen in het algemeen af als onzin. Zij vinden het totaal zinloos en onwetenschappelijk dat mensen zich verdiepen in ufo's. Ook deze radicale mening is onlosmakelijk verbonden met de zinloze discussie over 'geloven of niet'. In de strikte zin van het woord bestaan ufo's namelijk. Er gebeuren wel degelijk zaken in ons luchtruim die het onderzoeken waard zijn. De radicaalste sceptici verwijzen ufo's echter zonder pardon naar het rijk der fabelen, zonder zelf ook maar enig onderzoek te hebben gedaan.

Sceptici brengen het imago van het ufo-onderzoek grote schade toe door het fenomeen belachelijk te maken en getuigen voor schut te zetten. Ze sluiten vaak hun ogen voor bepaalde elementen van een waarneming, die daadwerkelijk moeilijk te verklaren zijn. Sommigen negeren zelfs bepaalde feiten om een moeilijk te verklaren waarneming toch maar uit te kunnen leggen. Ook typisch voor hun handelwijze is dat ze waarnemingen onbetrouwbaar noemen, bijvoorbeeld door ze toe te schrijven aan hallucinaties of fantasie, om werkelijk interessante waarnemingen onderuit te halen. Ze gooien alles op één hoop en doen het geheel aan ufo-waarnemingen af als grote nonsens. Maar dat je de meeste gevallen kunt

verklaren (of ontmaskeren), betekent nog niet dat je alle ufo-raadsels voor altijd hebt ontrafeld. Er blijven nog altijd een aantal vraagstukken open en die maken het fenomeen er alleen maar interessanter op.

Het zou best interessant kunnen zijn om beide partijen vaker met elkaar samen te brengen. De onbevangen blik van een believer zou bijvoorbeeld denkfouten of verkeerde veronderstellingen van een scepticus aan het licht kunnen brengen, waardoor er een andere verklaring voor een bepaald verschijnsel moet worden gezocht. Helaas zijn alle pogingen om believers en sceptici te doen samenwerken mislukt. En als je het mij vraagt, zit er wat dat betreft niet meteen een doorbraak aan te komen.

Zelf kies ik liever voor een neutrale en nuchtere benadering van het fenomeen. Zowel believers als sceptici maken de fout om te strak vanuit hun eigen referentiekader te denken, waardoor ze allebei niets anders doen dan hun eigen standpunten te verdedigen of te promoten. Terwijl ufo's helemaal geen standpunt vereisen. Het komt er alleen maar op aan om zo veel mogelijk waargenomen, gefotografeerde of gefilmde waarnemingen te verklaren. Zo wordt het kaf van het koren gescheiden en blijven alleen nog de 'mysterieuze' meldingen over: zij die bijzondere kenmerken vertonen en niet zomaar uitgelegd kunnen worden. Daarna moet je die meldingen diepgaander onderzoeken, zonder je te laten beïnvloeden door deze of gene mening, én zonder de getuige in een bepaalde richting te beïnvloeden. Wanneer je feiten gaat negeren (zoals de sceptici dat vaak doen) of verklaringen niet wilt aanvaarden (zoals de believers), kom je geen stap verder.

De jarenlange tweestrijd tussen beide groeperingen is er volgens mij dan ook de oorzaak van dat het onderzoek naar dit fenomeen de voorbije decennia zich slechts minimaal heeft ontwikkeld en (te) weinig concrete resultaten heeft opgeleverd.

Complotten zijn overal

Over zowat elke belangrijke historische gebeurtenis bestaan theorieën over geheime samenzweringen of doofpotoperaties. Complotdenkers zijn ervan overtuigd dat ze grote geheimen ontmaskerd hebben en dat ze het moeten opnemen tegen oppermachtige en gevaarlijke overheidsorganisaties.